

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud: E. Galușceac)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: N. Budăi, I. Muruianu, A. Malfi)

Î N C H E I E R E

21 aprilie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Dumitru Mardari
Galina Stratulat

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Eugeniu Chirița
împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la
examinarea în termen rezonabil a cauzei civile și repararea prejudiciului moral,
împotriva deciziei din 26 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 13 mai 2020, Eugeniu Chirița a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la
examinarea în termen rezonabil a cauzei civile și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii a invocat că a sesizat instanța de judecată, după ce
Primăria or. Criuleni a ignorat obligațiile legale privind stabilirea hotarelor și
corectarea erorilor comise în titlul de autentificare a dreptului deținătorului de
teren.

A menționat că procedurile judiciare au fost tergiversate. Astfel, la data de 07
iulie 2016 a depus cerere de chemare în judecată, iar la data de 3 august 2016,
instanța i-a restituit cererea pe motiv că dovada achitării taxei de stat nu i-a fost
adusă la cunoștință de către greșier.

Reclamantul a precizat că la data de 12 august 2016 a depus repetat cerere de
chemare în judecată, iar la 22 septembrie 2016 instanța a pus cererea pe rol contrar
termenului procedural stabilite în acest sens.

A indicat că la data de 4 octombrie 2016, pârâtul a depus referință, dar
instanța contrar prevederilor legale nu i-a remis-o. Astfel, la data de 11 octombrie
2016, la prima ședință de judecată, reclamantului i-a fost înmănată referința, fiind
amânată examinarea cauzei.

La 11 noiembrie 2016, în cadrul celei de-a doua ședință, instanța verbal a
dispus să prezinte un plan al terenului și la data de 1 decembrie 2016, la a treia
ședință de judecată, a prezentat planul solicitat, dar instanța nu l-a acceptat din
motiv că are nevoie de un plan cadastral.

Reclamantul a afirmat că concomitent cu acțiunile sus menționate, a fost
citată SRL „Ingeoprest Grup”, pentru ca instanța să pună în obligația acesteia
întocmirea planului cadastral, fapt menționat în procesul-verbal.

La 29 decembrie 2016, a patra ședință de judecată, a fost anulată telefonic, pe motiv că judecătorul era în cadrul Institutului Național al Justiției, însă de facto, judecătorul avea altă ședință.

A concretizat că la data de 3 ianuarie 2017, a avut loc a cincea ședință de judecată, însă nu a fost citat. Iar, în baza informației de pe portalul instanțelor de judecată din 13 ianuarie 2017, judecătorul avea o altă ședință de judecată.

A afirmat că la data de 12 ianuarie 2017, a avut loc a șasea ședință, la care s-a prezentat, dar care a fost amânată din motiv că pârâtul a depus cerere de amânare a ședinței de judecată. La aceeași dată, reclamantul a depus cerere de accelerare, care nu s-a examinat din motive necunoscute, fiind stabilită următoarea ședință peste 3 luni, pentru data de 12 aprilie 2017.

Reclamantul a declarat că la data de 12 aprilie 2017, a depus cerere de amânare și la data de 2 iunie 2017, a depus cerere de examinare în lipsă, însă, la 5 iunie 2017, instanța de judecată a scos cererea de pe rol, din motiv că cererea de examinare în lipsă nu i-a fost prezentată de către greșier. Cererea nu a fost găsită, pe când asistentul judiciar i-a spus că s-a găsit, este la dosar și a prezentat instanței copia sa. Respectiv, la data de 9 iunie 2017, a depus cerere de anulare a încheierii din 5 iunie 2017.

Astfel, la data de 14 iulie 2017, a avut loc a șaptea ședință de judecată, la care a fost anulată încheierea cu privire la scoaterea cererii de pe rol. La aceeași dată, reclamantul a depus cerere de accelerare a examinării cauzei, cu descrierea cronologiei, cererea care a fost respinsă.

A menționat că la data de 17 iulie 2017, a depus cerere de sancționare a persoanelor vinovate de comiterea abaterilor disciplinare, iar prin scrisoarea din 26 iulie 2017, i s-a comunicat că angajații instanței au fost avertizați.

La 5 octombrie 2017, a avut loc a opta ședință de judecată. Pe portalul instanțelor, ora ședinței de judecată era 11:30 însă, a fost examinată cauza la ora 14:30, instanța pronunțându-se repetat asupra referinței pârâtului privind existența unei decizii irevocabile, cu toate că acest lucru l-a făcut prin cererea din 9 noiembrie 2016, pct. 3, precum și SRL „Ingeoprest Grup” a fost obligată să prezinte un plan cadastral cu configurația solicitată, pe care un an în urmă trebuia să-l prezinte.

A indicat că corespondența între instanță și SRL „Ingeoprest Grup” a dispărut din dosar, iar, la 06 decembrie 2017, la a noua ședință, instanța intenționat a dispus ca OCT Criuleni să întocmească un plan cadastral cu configurația solicitată de el și să răspundă la întrebări, precum dacă configurația respectivă nu creează impedimente.

A relatat că ședința de judecată din 9 februarie 2018, a fost amânată pentru data de 10 aprilie 2018, ultima fiind amânată pentru 29 mai 2018. Ședința de judecată din 29 mai 2018, a fost amânată pentru 5 iunie 2018, care ulterior a fost amânată pentru 13 iunie 2018. Abia, la data de 13 iunie 2018, instanța a admis parțial acțiunea.

Reclamantul a afirmat că Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 13 decembrie 2018 și decizia suplimentară din 21 februarie 2019, a casat integral hotărârea instanței de fond din cauza omisiunilor procesuale grave, iar cauza a fost trimisă la rejudecare.

A comunicat că la data de 15 mai 2019, instanța de judecată l-a atras în proces pe Serghei Ciobanu, iar la data de 11 iunie 2019, ultimului i-a a fost expediată citația contrar prevederilor pct. 70 din Instrucțiunea aprobată prin Hotărârea CSM

nr. 142/4 din 04 februarie 2014, potrivit căreia, citațiile urmează a fi expediate nu mai târziu de următoarea zi după fixarea cauzei spre judecare.

Reclamantul a considerat că citația trebuia expediată la data de 16 mai 2019 și nu la data de 11 iunie 2019, astfel la ședința de judecată din 25 iunie 2019, instanța nu primise dovada recepționării citației. Astfel, din cauza îndeplinirii neconforme a obligațiilor de serviciu a grefierului, examinarea cauzei a fost tergiversată încă cu 6 luni.

A comunicat că obiectul acțiunii este stabilirea hotarelor și corectarea erorilor. Iar, pronunțarea întârziată a instanței de judecată pe lângă impactul psihologic constant și îndelungat care a rezultat din examinarea formală a cauzei, a avut și efecte reale care se exprimă prin amânarea pe o durată nedeterminată a lucrărilor de construire a gardului și expunerea publică, dar și spulberarea planurilor personale de viață.

A susținut că încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei a dus la tensiuni psihologice și neînțelegeri în familie, mai mult, pe parcursul examinării acțiunii a sesizat toate instanțele naționale, în special CSM, Procuratura Generală, CNA, etc., a depus cereri de accelerare, dar fără rezultat.

Prin hotărârea din 25 septembrie 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Eugeniu Chirița.

Invocând netemeinicia hotărârii prime instanțe, la 28 septembrie 2020, prin intermediul poștei electronice și la 6 noiembrie 2020, Eugeniu Chirița a depus apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii instanței de fond și emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

Prin decizia din 26 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de Eugeniu Chirița. S-a casat hotărârea din 25 septembrie 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru și s-a adoptat o nouă hotărâre, prin care s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Eugeniu Chirița împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei civile și repararea prejudiciului moral. S-a constatat încălcarea dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei civile și s-a încasat de la Ministerul Finanțelor, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Eugeniu Chirița prejudiciul moral în sumă de 3 500 de lei, cu respingerea în rest a pretenției date.

Pentru a decide astfel, prin prisma art. 2 alin. (1) al Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, Colegiul a remarcat că doar întârzierile imputabile autorităților judiciare competente pot avea drept consecință eventuala constatare a depășirii termenului rezonabil în care trebuia să fie judecată cauza, iar aprecierea și repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea termenului rezonabil se face luând în considerare încălcările comise din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului.

Reținând constatările din raportul prezentat de Președintele Judecătorei Criuleni și prevederile legale, Colegiul a considerat eronată concluzia instanței de fond cu privire la netemeinicia pretenției reclamantului privind constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei civile.

Prin prisma art. 6 CEDO și art. 192 Cod de procedură civilă, instanța de apel a relevat că deși legislația națională nu oferă o explicație a noțiunii de „termen

rezonabil”, prin impunerea respectării unui astfel de termen pentru înfăptuirea actului de justiție, atât legislația națională, cât și internațională, se subliniază importanța faptului că justiția trebuie să fie administrată fără întârzieri de natură de a-i compromite eficacitatea și credibilitatea, statul fiind responsabil pentru activitatea ansamblului serviciilor sale, inclusiv ale instanțelor de judecată.

În altă ordine de idei, Colegiul a notat că caracterul rezonabil al duratei procesului trebuie evaluat ținând cont de complexitatea cauzei, comportamentul părților, precum și miza (interesul) pentru reclamant.

La caz, în ceea ce privește complexitatea cauzei, Colegiul a considerat că cauza civilă în care se pretinde încălcarea termenului rezonabil de judecare, este una complexă, având în vedere numărul participanților la proces (atrași pe parcursul examinării cauzei) și obiectul acțiunii, care a fost concretizat/ modificat pe parcursul examinării cauzei.

Referitor la conduita părților și autorităților naționale, instanța de apel a constatat că lui Eugeniu Chirița nu îi poate fi imputată tergiversarea examinării cauzei, or, reieșind din informația prezentată în raportul Judecătorei Criuleni, cauza civilă în care Eugeniu Chirița a avut calitatea de reclamant, a fost examinată în instanța de fond (inclusiv la rejudecare) și în instanța de apel timp de 3 ani și 5 luni, iar 2 ședințe de judecată (judecarea inițială a cauzei) au fost amânate din vina instanței de judecată.

Totodată, s-a reținut că deși reclamantul a depus la data de 12 ianuarie 2017 o cerere de accelerare a examinării cauzei, această cerere nu a fost examinată.

La fel, este imputabil instanței judecătorești și faptul că deși la data de 2 iunie 2017, reclamantul a depus cerere de examinare a cauzei în lipsa sa, instanța, prin încheierea judecătorească din 5 iunie 2017, a scos acțiunea de pe rol, iar prin încheierea judecătorească din 14 iulie 2017, a anulat încheierea de scoatere a cererii de pe rol, stabilind ședința de judecată tocmai pentru data de 5 octombrie 2017, ceea ce reprezintă un interval de 3 luni.

Examinarea cauzei la Curtea de Apel Chișinău a demarat din 7 august 2018 până la 21 februarie 2019, iar rejudecarea cauzei în instanța de fond, în procedura judecătorului Alexandru Motricală a avut loc în cadrul a 6 ședințe de judecată, iar ca motiv de amânare și întrerupere a ședințelor de judecată a servit imposibilitatea petrecerii ședinței de judecată în lipsa dovezii înștiințării legale a intervenienților accesorii, înaintarea cererilor de amânare din partea pârâtului împotriva cărora reclamantul nu a obiectat, expirarea timpului preconizat al ședinței de judecată.

În condițiile enunțate, instanța de apel a considerat că în speță a fost încălcat termenul rezonabil de examinare a cauzei, fiind admise două amânări nejustificate ale ședințelor de judecată din motivul că instanța era antrenată în examinarea altor cauze, iar o ședință s-a amânat pentru că judecătorul era la seminar, ceea ce denotă faptul că instanța nu și-a organizat eficient timpul de lucru, iar intervalul de 2-3 luni între ședințele de judecată nu poate fi privit drept un termen rezonabil.

Ca consecință, Colegiul a considerat necesar de a casa hotărârea primei instanțe și a pronunța o nouă hotărâre de admite parțială a acțiunii.

La 18 decembrie 2020, Ministerul Justiției a declarat recurs, prin care a solicitat casarea integrală a deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului s-a indicat că instanța de apel la examinarea cauzei a încălcat esențial și a aplicat eronat normele de drept material, ceea ce a dus la adoptarea unei soluții neîntemeiate.

Totodată, s-au invocat aceleași argumente și circumstanțe factologice care au fost invocate pe parcursul examinării cauzei în instanțele ierarhic inferioare, cărora le-a fost dată apreciere, redând conținutul prevederilor normelor legale, dar fără a demonstra prin careva probe, încălcarea sau aplicarea eronată de către instanțele de judecată a normelor legale aplicabile speței.

În contextul prevederilor art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 26 noiembrie 2020 și a expediat-o participanților la proces la 4 decembrie 2020 (f.d. 142), la actele cauzei lipsind date de recepționare a deciziei instanței de apel.

Astfel, recursul declarat la 18 decembrie 2020, este în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Prin prisma art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, la 22 ianuarie 2021 instanța de recurs a comunicat intimatului recursul, informând despre necesitatea depunerii referinței (f.d. 157).

La 1 februarie 2021, Eugeniu Chirița a depus referință, prin care a solicitat respingerea ca inadmisibilă a recursului declarat de Ministerul Justiției.

Examinând temeiurile recursului declarat de Ministerul Justiției completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul ca inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă

încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432. alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin.(4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a recunoaște recursul declarat de Ministerul Justiției, ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Ministerul Justiției, împotriva deciziei din 26 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Dumitru Mardari

Galina Stratulat